

вами, студент у кінці кожного заняття повинен відповісти собі: чого він сьогодні навчився, чого не знав або не міг зробити ще вчора. Така постановка питання стосовно до навчання означає, що всі методичні рішення (підбір навчального матеріалу, використання прийомів, способів, методів, засобів тощо) проходять крізь призму особистості студента: його потреб, мотивів, здібностей, активності, інтелекту та інших індивідуально-психологічних та функціональних особливостей [5]. Таку методологічну установку можна посилити в аспекті саме формування у студентів низки професійних компетентностей проводити профільне навчання школярів за спортивним напрямом. На практичному рівні вже у процесі навчання студент мусить розробити програму курсу за вибором для учнів 8–9-х класів та реалізувати її на педагогічній практиці в школі.

Іншими словами, курс за вибором у школі може мати ознаки курсу спортивно-педагогічного вдосконалення, курсу спортивно-педагогічних дисциплін у вищій школі, але в меншому обсязі. Це надасть можливість студентам-практикантам зацікавити школярів, сформувати стійкий інтерес через постійне відкриття учнями нового знання, набуття рухового досвіду, підвищення рухової активності.

Висновки. Найбільш значущими проблемами при підготовці вчителів фізичної культури до профільного навчання старшокласників за спортивним напрямом виступає спрямованість програми курсів підвищення кваліфікації у системі післядипломної педагогічної освіти в русло поглибленого вивчення спортивно-педагогічних дисциплін., взаємодія інститутів післядипломної педагогічної освіти та вищих навчальних закладів, які готують майбутніх учителів фізичної культури. У цьому аспекті необхідно надавати можливість студентам виявляти самостійність та ініціативу, творчість у процесі засвоєння навчального матеріалу зі спортивно-педагогічних дисциплін. Оптимальний варіант – це застосування активних методів навчання, прилучення студентів до проведення навчально-тренувальної роботи, курсів за вибором у загальноосвітніх навчальних закладах як у педагогічній практиці, так і у волонтерській діяльності.

Література

1. Організація профільного навчання : довідник вчителя фізичної культури в запитаннях та відповідях. – Х. : Веста : Ранок, 2007. – С. 180.
2. Зубалій М. Зміст навчальної діяльності старшокласників зі спортивного профілю / М. Зубалій // Здоров'я та фізична культура. – 2008. – № 3. – С. 1–5.
3. Котова О. Принципи організації профільного навчання у старшій школі / О. Котова // Освіта на Луганщині. – 2008. – № 1. – С. 52–56.
4. Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді // Директор школи. – 2004. – № 40. – С. 23–27.
5. Шиян Б.М. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту / Б.М. Шиян, В.Г. Папуша. – Х., 2005. – 208 с.

САЄНКО Н.В.

ВПЛИВ ОСОБЛИВОСТЕЙ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ НА ЗМІСТ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕМОВНОМУ ВНЗ

Останнім часом дослідники відзначають зростання інтересу до проблем культури й культурної регуляції колективного та особистого життя людей, що характерне для всієї світової науки останнього сторіччя й пов'язано із численними історичними та соціально-культурними причинами.

Проблемами культурознавчої та соціальної освіти, плюралінгвізму, ідеями полікультурної іншомовної освіти, які створюють умови для соціокультурної освіти, займається багато відомих вітчизняних та зарубіжних учених у галузі навчання іноземних мов (В.С. Біблер, Н.Ф. Бориско, Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров, Є.І. Пассов, В.В. Сафонова, М. Byram, R. Lado, J. Trim). Усі дослідники сходяться на тому, що сучасна концепція іншомовної освіти базується на інтегрованому вивченні мови й культури, на діалозі культур. Враховуючи те, що мета такої освіти – вивчення мови через культуру, культури через мову, виховання *homo moralis* (Ю.І. Пассов), необхідно здійснювати формування соціокультурної компетенції (СКК) того, хто навчається, в поєднанні з його загальнокультурним розвитком. Їснує багато точок зору на те, що треба включати до соціокультурного компонента в змісті навчання іноземних мов, але питання про те, які особливості сучасної культури мають бути розглянуті під час його формування, ще не достатньо досліджено.

Метою статті є аналіз тенденцій та особливостей сучасної культури, які треба враховувати при відборі змісту матеріалів і розробленні технології формування соціокультурної компетенції в процесі навчання іноземних мов у немовному ВНЗ.

Аналіз останньої культурологічної літератури [1; 2; 3; 4] дав змогу виділити такі особливості сучасної культури.

Однією з найважливіших її рис є *пошук технологій* так званих “*м’яких соціальних взаємодій*”, які виражаються у всесвітньому розвитку систем соціальної участі, суспільних зв’язків, політкоректності.

Важливою умовою для становлення нової соціокультурної ідентичності громадянина сучасного суспільства є *зниження соціальної значущості традиційних статусних маркерів особистості*, таких як станове походження, національність, раса, віросповідання. Основними статусоутворювальними характеристиками особистості стають параметри її професіоналізму: освіта, спеціалізованість, кваліфікація, актуальність професії та динаміка професійного зростання. У наш час соціальна стратифікація все більше визначається профілем, глибиною і якістю освіти, яку здобуває кожна людина персонально. А це створює принципово нову ситуацію, яка практично не зустрічалася раніше в історії: соціокультурна компетентність людини вперше стає персоніфікуючою ознакою її особистості, рисою її індивідуальності, яка набувається головним чином за допомогою освіти й особистого духовно-інтелектуального розвитку. Тому основними складниками соціокультурної компетентності людини в подібному суспільстві стають не стільки знання класичних зразків гуманітарної культури (це знання поступово витісняється з галузі загальної ерудиції особистості також у зону суто професійної компетентності), скільки психологічна мобільність і комунікабельність індивіда, його соціальна адаптивна й культурна толерантність. Перелічені характеристики зовсім не відмінюють функціонування більш традиційних рис культурної компетентності; останні просто знизили рівень своєї загальносоціальної значущості, виявилися витісненими переважно у сферу приватних міжособистісних стосунків між людьми.

Принципово важливою подією, яка радикально вплинула як на спрямованість соціальної динаміки співтовариств у цілому, так і на стан національно-культурної сфери їхнього буття зокрема, стала так звана “інформаційна революція” другої половини ХХ ст., у результаті якої почали формуватися глобальні інформаційні мережі, транснаціональні мультимедійні системи тощо. Нації, які до недавнього часу були порівняно замкнутими “інформаційними організаціями”, відокремленими від сусідів мовними, техніко-комунікативними, політико-ідеологічними й

іншими засобами самодостатнього буття, стали в інформаційному значенні більш “прозорими”. Відповідно зросла їхня культурна відкритість, здатність до взаємобміну культурними формами, новаціями, досвідом. Уперше в історії людства з’явилася технічна можливість формування не тільки регіональних, а й загальнопланетарних комунікативно-діяльнісних систем, спочатку у вузькоспеціалізованих галузях знання і практики, а потім і в загальнодоступних галузях соціокультурного життя (глобальний зв’язок, мас-медіа, реклама, дистанційна освіта, поліфункціональні інформаційні системи на зразок Інтернету тощо).

У культурологічних дослідженнях порівняно недавно з’явилося поняття “глобалізації культури” [5]. Воно охопило сферу поширення міжнародних контактів і міжкультурних комунікацій, діяльність засобів масової інформації та Інтернет, системи середньої й вищої освіти, туризм і спортивні змагання, моду та дизайн, дозвілля й індустрію масової культури, художній стиль у мистецтві. Цей процес набув характеру нашестя й обвалу, залучаючи до нього мільйони людей у різних країнах, створюючи світовий культурний простір. Взаємодія культур, поза сумнівом, здійснювалася і в минулі історичні епохи, але такого розмаху цей процес набув тільки в другій половині ХХ ст. і з тих пір набирає прискорення. Відомий дослідник процесів глобалізації І. Валлерстайл стверджує: “Ми повинні вступити в грандіозний всесвітній діалог”.

Проте в умовах глобалізації саме ідентичність руйнується. Світ став більш відкритим, збільшуються можливості соціальної мобільності й нових контактів, зміни місць роботи та навчання. Соціологи відзначають, що приблизно кожні п’ять років людина переїздить у нові регіони. Це означає, що змінюється спосіб життя, з’являється нове середовище спілкування, знайомі та співробітники. Відбувається освоєння нового культурного простору, оволодіння мовами й звичаями. Усе це змінює ментальність та ідентичність людини, створює космополітичний або транснаціональний тип, який скрізь почуває себе “як вдома”.

Сценарій “культурної гомогенізації” призводить до втрати національно-етнічної ідентифікації і створює тип “європейця” або “американця” із загальними стандартами поведінки та способу життя. Національні особливості культури та способу життя залишаються як спомин про минуле, як екзотичний символ. Сценарій “периферійної корекції” означає, що в ході глобалізації відбувається змішування загальних і локальних особливостей культури, у результаті якого виникає щось середнє, своєрідний гібрид, що віддалено нагадує первинний зразок. Сценарій національного й релігійного фундаменталізму неминуче приводить до конфронтації, агресії, тероризму та трагедій.

З глобалізацією культури тісно пов’язана швидка *дифузія культури*. Під дифузією культури розуміють процес просторового поширення якої-небудь культури або, частіше, її окремих форм, зразків, підсистем з точки (регіону) виникнення в напрямках, де ці культурні елементи виявляються потрібними, запозичаються співтовариствами, які раніше подібними формами не володіли. Дифузія культури найтісніше пов’язана з процесами обміну продуктами й технологіями діяльності між різними народами, державами, цивілізаціями, континентами. Однією з поширених форм дифузії культури є її насильне впровадження якоюсь “сильною” стороною (завойовником, колонізатором) у культурну практику “слабкої” сторони (завойованого або колонізованого народу). Навіть у регіоні мешкання одного народу, як правило, корисні новації не створюються паралельно й одночасно в усіх населених пунктах. Зазвичай вони спочатку з’являються в одному з них, а потім швидко поширюються по всій національній території, а часто запозичуються й

сусідами. Це і є дифузія культури в її найорганічнішому прояві. Таким чином, наприклад, склалася цивілізована одноманітність Західної Європи.

Дифузія культури особливо стрімко відбувається в молодіжній субкультурі (запозичення стилів одягу, музики, розваг, сленгу тощо).

У деяких суспільствах спостерігається так звана *соціальна деструкція*. Ознаками соціокультурної деструкції є, перш за все, процеси маргіналізації населення, зниження ефективності процедур соціалізації й інкультурації особистості членів співтовариства засобами виховання, пропаганди; деградація підсистеми ціннісних орієнтацій, традиційної моралі, моральності тощо. Причини виникнення процесів соціальної деструкції часто бувають пов'язані із соціальними кризами у внутрішньому розвитку співтовариств (як приклад можна розглядати “перебудову” та “постперебудову” кінця ХХ ст.). Соціальна деструкція (навіть тимчасова) є найсерйознішим випробуванням співтовариства на міцність і стійкість його соціокультурної системи як універсального механізму соціальної інтеграції й регуляції.

Характеризуючи сучасну культурну картину світу ми відзначаємо таку її рису, як різкий *антагонізм між культурою Заходу та Сходу* в крайньому прояві її особливостей – ісламському фундаменталізмі. Існує думка, що найбільш запекла ненависть нашого часу – ісламських фундаменталістів до Заходу. На думку багатьох дослідників, вона спричинена тією обставиною, що Захід усіма засобами нав'язує їм своє уявлення про те, як треба жити, і цим руйнує традиційний побут магометан. Інші види ненависті мають таку саму природу, зростаючи з глибинного протесту “дайте нам жити по-своєму!”. Сьогодні в людини залишилося одне, що вона може вважати своїм і любити – цивілізація, до якої вона належить історично й генетично, і вона повинна берегти її, як колись берегла землю, розуміючи при цьому, що на це мають право й інші народи, і їх не потрібно перевиховувати. “Якщо така терпимість буде прийнята світовою спільнотою як фундаментальний принцип нашого століття й зафіксована в міжнародному праві, тоді справді буде побудований той багатополлярний світ, який поки що існує лише теоретично, ненависть утихне, зuboжіння любові зупиниться і кінець часу буде відстрочений” [6, с. 20].

В. Костиков наголошує на такому явищі, як “заштовхування народу в культурне гетто”. У міру того, як країни пострадянського простору повільно вибираються з 15-річної розрухи, а народ – з убогості, все частіше і тривожніше звучить тема моральності й культури. Але, захищаючи високу культуру й моральність, влада звертається, перш за все, до забезпеченої частини населення. Народу виділяється особлива культурна й етична резервація: з рекламною пиво-горілковою культурою, з дешевою телепопсою, з псевдоголосами і вульгарною веселістю.

Ззовні все неначебто виглядає благополучно. Великі міста нагадують постійно діючий фестиваль, безперервну демонстрацію культурного “мейнстріму”. Афіші повні імен світових знаменитостей, про які раніше чули тільки по “Голосу Америки” або по Бі-бі-сі. До нас із задоволенням ідуть відомі музиканти, співаки, режисери. Звичайно, добре, що зникла “культурна завіса” часів “холодної війни”, але міста все більше перетворюються на торговельно-розважальні центри для багатих.

Як би ми не засуджували радвладу за цензуру та показну народність, потрібно визнати, що культурна політика з її головним гаслом “Мистецтво належить народу” давала свої реальні плоди. Потяг населення до мистецтва тримається дотепер. Але можливості скористатися конституційним правом на участь у культурному житті і користування закладами культури, на доступ до культурних цінностей тануть на очах.

Ми наближаємося до світових рекордів за кількістю казино й “одноруких бандитів” на душу населення. А тим часом зникла велика кількість театральних, хороших і хореографічних колективів, багато з яких працювали під опікою профспілок. Саме в них одержували перші уроки музичної й театральної грамоти мільйони наших дітей. Доступність культури давала шанс дітям з робочих сімей відчувати привабливість культури і, якщо пощастить, “прорватися в інтелігенти”. Сьогодні такої можливості практично не залишилося.

Культура перестає виконувати найважливішу соціальну й політичну функцію – об’єднувати народ у єдине ціле або принаймні створювати ілюзію єдності. Разом із суспільством, яке розпалося на дві частини – багатих і бідних, розпадається й загальний культурний простір. Народ заштовхується в культурне гетто. Адже розпад нації на аристократію та “підлий стан” загрожує насінням класової ненависті, а отже, і соціальною нестабільністю. *Вимивання культури з народних шарів* призводить і до заперечення не тільки демократичних цінностей, а й етичних стандартів побутової поведінки. Соціологи вже б’ють на сполох. Сьогодні лише 25% населення визнають демократію корисною для суспільства. Відключення народу від культури вже призводить до негативних наслідків: зростає агресія, алкоголізм, насильство, національна нетерпимість. Культурну порожнечу заповнює “ідеологія”, проти якої так люто виступав Ф.М. Достоевський: “якщо немає бога, то все дозволено” [7, с. 12].

Висновки. Отже, виходячи з особливостей сучасної культури, при формуванні СКК ми повинні:

- використовувати мультикультурний синтез різних культурних настанов і розробляти так звані “м’які” соціальні взаємодії в освітньо-виховній діяльності;
- розвивати психологічну мобільність і комунікабельність індивіда, його соціальну адаптивну та культурну толерантність, не нехтуючи при цьому загальною ерудицією особистості, яка передбачає знання класичних зразків гуманітарної культури;
- активно використовувати сучасні інформаційні технології для формування культурної відкритості індивіда, його здатності до взаємообміну культурними формами;
- сприяти соціальній самореалізації особистості, формуючи її готовність до соціальної мобільності, перманентного перенавчання, самовдосконалення впродовж усього життя;
- брати до уваги процеси глобалізації та дифузії культури, особливо молодіжної, результатом чого є культурна продукція, яка має особливе значення для сучасної молоді;
- забезпечувати можливість залучення до високих зразків культури, виховувати смак і вибірковість.

Література

1. Флиер А.Я. Культурология для культурологов : учеб. пособ. для магистрантов и аспирантов, докторантов и соискателей, а также для преподавателей культурологии / А.Я. Флиер. – М. : Академический проект ; Екатеринбург : Деловая книга, 2002. – 492 с.
2. Бабах В.А. Культурология: Программа базового курса. Хрестоматия. Словарь терминов / В.А. Бабах, С.И. Левикова. – М. : Гранд : ФАИР-Пресс, 2000. – 399 с.
3. Кононенко Б.И. Культурология в терминах, понятиях, именах : справ. учеб. пособ. / Б.И. Кононенко. – М. : Щит-М, 1999. – 405 с.
4. Арнольдов А. Человек и мир культуры: Введ. в культурологию / А. Арнольдов. – М. : МГИК, 1992. – 239 с.

5. Иконникова С.Н. Векторы и ориентиры культурологии в пространстве глобализации / С.Н. Иконникова // Вопросы культурологии. – 2008. – № 1. – С. 4–8.
6. Тростников В. Пять признаков конца света / В. Тростников // Аргументы и факты в Украине. – 2007. – № 1. – С. 20.
7. Костиков В. Народ у театрального подъезда / В. Костиков // Аргументы и факты в Украине. – 2007. – № 6. – С. 12.

САНДОВЕНКО І.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ КАНАДИ

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) були визначені як такі, що здатні привести до радикальних змін в економіці, появи нових і модернізації традиційних секторів виробництва та послуг, а розробка програмного забезпечення та проривні методи використання ІКТ – як такі, що мають високий потенціал реалізації ІКТ і розглядаються як найбільш привабливі та перспективні для інвестування.

Актуальність статті полягає в тому, що в Україні необхідно стимулювати більш тісну взаємодію між науково-технічним співтовариством та підприємствами в суспільному та приватному секторах. Вважається, що формування мережевих співтовариств є найважливішою умовою для розвитку економіки, яка заснована на знаннях [1].

Мета статті – ознайомити педагогів із досягненнями поставлених цілей у вищих навчальних закладах Канади.

У Канаді у 2005 р. почалась реалізація проекту “Оновлення” (“Renewal”) з метою виявити можливі перспективи та стратегічні напрями інноваційного розвитку країни на період до 2020 р.

У країні питома вага організацій, які використовують Інтернет, становить 82%, питома вага сектора ІКТ у валовій додатковій вартості підприємницького сектора – 7,8%. Внески в освіту – найвищі в світі й становлять 7% національного прибутку [7].

М. Плейн, В. Утовас і Дж. Стафорд стверджують, що можливості електронного бізнесу, Інтернету та комп’ютерних технологій відкрили нові перспективи для індустрії туризму. Підприємства туризму були лідерами й першими показали, як е-технології впровадити в практику ділових відносин. Основними учасниками індустрії туризму є туристські агентства (роздрібні торговці) та туроператори (організатори туристичних пакетів).

Туризм виділяється серед індустріальних секторів саме важливістю малих та середніх підприємств, які становлять 95% індустрії. У 2003 р. кількість туроператорів, які управляли власним веб-сайтом компаній, була 42%, а турагентств – 29%. Із фірм з веб-сайтами 75% турагентств та 84% туроператорів використовували їх для реклами, 60% турагентств і 49% туроператорів – для розширення контактів із клієнтами [2].

Одна з головних цілей Комісії туризму Канади (Canadian Tourism Commission) (СТС) – підтримувати індустрію на прибутковому рівні. У 2006 р. вклад індустрії туризму в прибутках на всіх урядових рівнях становив приблизно 19,4 млрд канадських доларів (3,9%), а в 2000–2006 рр. прибутки урядів зростали щорічно в середньому на 4,5%. У 2006 р. туризм надав 3,8% робочих місць від загальної кількості в економіці та становив 2,05% валового внутрішнього продукту